

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

Gintautei Šakinytei
El. paštu gisaki@lrs.lt

2010-11-18 Nr. 2R-3318 (3.8)
Į 2010-11-11

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS DUOMENŲ TEISINĖS APSAUGOS ĮSTATYMO TAIKYMO

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) nėra įgaliota oficialiai aiškinti įstatymų, todėl galime pateikti tik savo nuomonę Jūsų paklausime pateiktais klausimais.

Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2008, Nr. 22-804) (toliau – ADTAĮ) 2 straipsnio 1 dalis numato, kad asmens duomenys – bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pasinaudojant tokiais duomenimis kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai.

Jūs paklausime nurodote, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo (Žin., 2006, Nr. 144-5464) (toliau – Vaikų išlaikymo fondo įstatymas) 14 straipsnio 2 dalimi, „Valstybės žiniose“ skelbiami asmenų, kurie nevykdo pareigos materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus, ir kurių gyvenamoji vieta yra nežinoma, sąrašai ir juose nurodomi šių asmenų (skolininkų) vardai, pavardės ir gimimo metai. Atsižvelgiant į tai, kad tokie duomenys, kaip vardas, pavardė ir gimimo metai, sudaro galimybę tiesiogiai nustatyti asmens tapatybę, darytina išvada, kad tokie duomenys laikytini asmens duomenimis ADTAĮ prasme.

ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalis įtvirtina asmens duomenų tvarkymo reikalavimus, kuriuos privalo užtikrinti duomenų valdytojas, o ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalis numato, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tik tada, kai yra nors vienas iš šiame straipsnyje nurodytų teisėto tvarkymo kriterijų (teisinių pagrindų).

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta aukščiau, darytina išvada, kad asmens duomenų tvarkymas yra laikomas teisėtu, jeigu jis atitinka aukščiau išvardintų straipsnių nuostatas, t. y. asmens duomenys yra tvarkomi teisėtai, turint iš anksto nustatytą teisėtą tikslą; jų tvarkoma tik tiek, kiek jų reikia minėtam tikslui pasiekti; jie yra tvarkomi esant teisėto tvarkymo kriterijui.

Vienas iš ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalyje numatytų asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijų (teisinių pagrindų) yra įstatyminis pagrindas: ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 3 punktas įtvirtina, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi, jeigu pagal įstatymus duomenų valdytojas yra įpareigotas tvarkyti asmens duomenis. Kaip Jūs nurodote paklausime, asmenų, kurie nevykdo pareigos materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus, ir kurių gyvenamoji vieta yra nežinoma, sąrašas, nurodant jų vardus, pavardes ir gimimo metus, yra skelbiamas „Valstybės žiniose“ vadovaujantis Vaikų išlaikymo fondo įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi. Taigi šis įstatymas ir būtų laikomas minėtų asmens duomenų skelbimo teisiniu pagrindu.

Paklausime Jūs taip pat nurodote, kad pagal Estijos Respublikos teisės aktus tėvų, neišlaikančių savo vaikų, vardai, pavardės, asmens kodas bei nesumokėta suma skelbiama viešai teisingumo ministerijos puslapyje, kai teismo sprendimas mokėti išlaikymą vaikui nevykdomas per 60 dienų.

Norime atkreipti dėmesį, kad ADTAI 7 straipsnis reglamentuoja asmens kodo naudojimą: šio straipsnio 2 dalis numato, kad naudoti asmens kodą, kai tvarkomi asmens duomenys, galima tik gavus duomenų subjekto sutikimą, o 3 dalis numato baigtinį ir išimtinį sąrašą atveju, kai asmens kodą galima naudoti neturint duomenų subjekto sutikimo. Pagal to paties straipsnio 4 dalį, draudžiama asmens kodą skelbti viešai. Atsižvelgiant į šią ADTAI nuostatą bei Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymo (Žin., 1992, Nr. 5-78; 1999, Nr. 28-793) 4 straipsnio 9 dalyje pateiktą asmens kodo reikšmę ir paskirtį, kuria vadovaujantis Lietuvoje asmens kodas laikomas nacionaliniu žymeniu tapatybei nustatyti ir yra bendrai taikomas visoje Lietuvos teisinėje sistemoje, darytina išvada, kad asmens kodui dėl tokio savo reikšmingumo turi būti taikoma didesnės apsauga, t. y. negalėtų būti skelbiamas viešai (visuomenės informavimo priemonėse ar valstybės institucijos interneto puslapyje), kaip kad tai yra leidžiama Estijoje.

Pažymėtina, kad jeigu būtų ketinama skelbti asmens duomenis interneto svetainėje, tokiu atveju, būtų reikalingas teisėtas asmens duomenų tvarkymo kriterijus (teisinis pagrindas), kuriuo vadovaujantis būtų galima skelbti asmens duomenis, pavyzdžiui, pagal įstatymus duomenų valdytojas yra įpareigotas atlikti tokius veiksmus (ADTAI 5 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad ADTAI 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtintas proporcingumo siekiamiems tikslams principas reikalauja, kad asmens duomenys būtų tvarkomi tik tuo atveju, jei kitos priemonės yra nepakankamos ir (arba) netinkamos siekiant teisėtų tikslų. Atsižvelgiant į tai, reikėtų įvertinti, ar nebūtų galima siekiamų tikslų įgyvendinti kitomis priemonėmis.

Atkreipiame dėmesį, kad paskelbus skolininko asmens duomenis interneto svetainėje, jis gali patirti ir neturtinę žalą dėl asmeninio gyvenimo privatumo pažeidimo. Pavyzdžiui, galimi atvejai, kai patalpinta informacija internete būtų nukopijuota ir sudaromos galimybės per interneto paieškos puslapius (*Google* ir pan.) tokią informaciją rasti ir po to, kai iš interneto svetainės tokia informacija būtų išimta. Taip pat tokiu būdu būtų sudaryta galimybė interneto paieškos sistemų pagalba rasti skolininko duomenis net ir tuo atveju, kai asmuo bus gražinęs skolą valstybei. Priešingu atveju, turėtų būti užtikrinamos atitinkamos priemonės, kad nebūtų įmanoma nukopijuoti interneto svetainėje paskelbtų asmens duomenų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, darytina išvada, kad mažesnė grėsmė pažeisti asmens teisę į privatų gyvenimą paskelbiant jo asmens duomenis "Valstybės žiniuose" negu interneto svetainėje.

Direktorius

dr. Algirdas Kunčinas